СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 192. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 19-го серпня 1938. | No. 192. Jersey City, N. J., Friday, August 19, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

УРЯД МАЄ СУБСИДІЮВАТИ ВИВІЗ ЗБІЖЖЯ

ВАШИНҐТОН. — Департамент рільництва збирається вивезти поза границі й продати на світовому ринку надвишку цьогорічного збору пшениці, що виносить коло 100 міліонів бушлів.

З огляду на те, що цього року збіжжя зародило й по інших краях, уряд буде мусіти дати на цей вивіз субсидію, якщо американський фармер має дістати свою пайку з міжнародньої торговлі збіжжям.

Департамент рільництва виробляє тепер плян способів, як дати цю субсидію фармерству. Перед остаточним вирішенням уряд засягне голосу Канади.

ЗАКИДАЮТЬ КОМУНІЗМ ВИСОКИМ ФЕДЕРАЛЬНИМ УРЯДНИКАМ.

ВАШИНҐТОН. — Перед спеціяльним комітетом конґресменів, що розсліджує так звані неамериканські акції, конґресмен Мейсон з Ілинойсу, член комітету, зробив закиди 8 високим федеральним урядникам, що вони є членами „Американської Ліґи для Миру й Демократії", котру він назвав скритою комуністичною орґанізацією.

Дейвис, голова комітету, додав, що вони певно не знають справжнього характеру орґанізації, і заповів розслід тої орґанізації.

Говмз Шело, директор американзму при Американськім Леґіоні, вичислив іще кілька орґанізацій, що, на його думку, є теж комуністичні, як: Воркерс Алейенс, Американський Студентський Союз і Американський Конґрес Молоді.

ВИСМІВАЮТЬ ЗАКИД КОМУНІЗМУ КОНҐРЕСУ МОЛОДІ.

ПОКІПСІ (Ню Йорк). — Другий день світового конґресу молоді присвячено звітам представників молоді з 14 держав з умовин життя молоді. Делеґати висказували жаль, що на конґресі нема представників тоталітарних держав.

Джозеф Кеден, голова американської делеґації на конґрес, висмівав закид Говмза Шела, директора американізму при Американськім Леґіоні, що, мовляв, конґрес молоді є комуністичний. Він казав, що Шело привик називати когось комуністом кожного тижня. Він, мовляв, називає комунізмом усе, чого не розуміє; не розуміє, як могла молодь світу зібратися для миру, і тому це називає червоним.

Представник Болгарії жалував, що ще Перший Світовий Конґрес Молоді не підняв питання мирної ревізії існуючих кривд і кращого трактування меншин.

Пані Рузвелтова, котра вже говорила на конґресі, знов його відвідала.

ҐЕНҐСТЕР ЗАКИДАЄ ҐАЙНСОВІ „ФІКСУВАННЯ" РЕКЕТУ.

НЮ ЙОРК. — Одним з перших свідків прокураторії проти Джеймса Гайнса, окружного провідника Тамані Голу, що стає тут на суді, обвинувачений за участь у льотерійнім рекеті, був ґенґстер Джордж Вайнберґ, член шайки Доча Шулца.

Вайнберґ зізнав, що він був свідком того, як Гайнс дістав від шайки хабар у сумі $1,000 та обіцяв „пофіксувати" для шайки суди так, щоб рекетіри робили свій „бизнес" без страху перед судовими клопотами.

Прокуратор Дюі казав потім, що фондів рекетірської шайки вживано в політичній боротьбі, щоби повалити кандидата на уряд прокуратора, Пекору, а зате вибрати прокуратором приятеля рекетірів, Доджа.

ЩЕ В ОДНОМУ МІСТІ ЗВЯЗУЮТЬ ЗЛОЧИНЦІВ, ПОРОКИ Й ПОЛІЦІЮ.

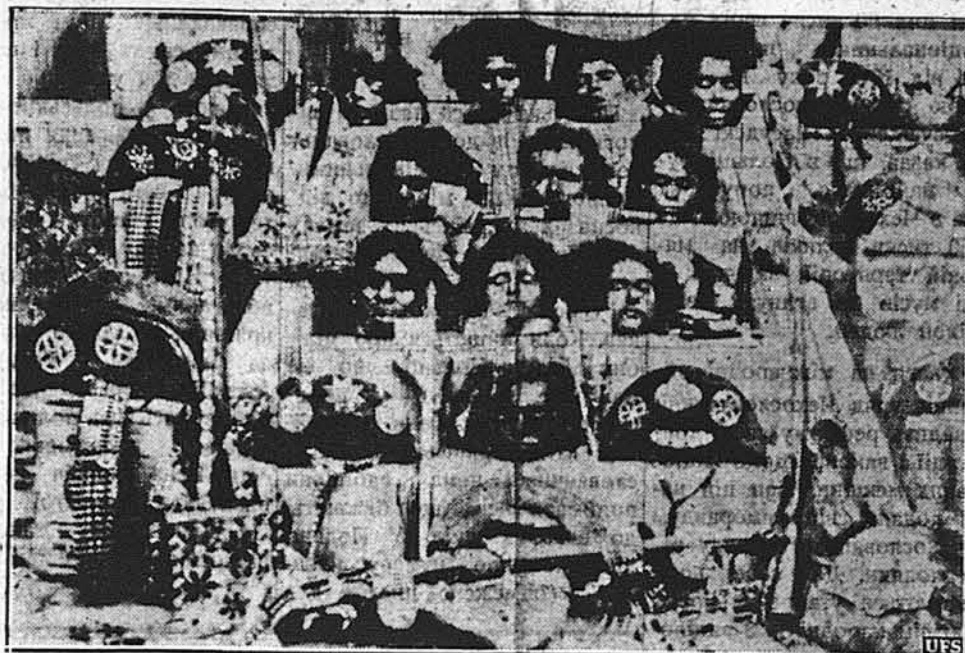
ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Спеціяльна лава присяжних суддів подала судові звіт зо свого розсліду і каже в цьому звіті, що два останні роки в цьому місті процвитали злочини й пороки, бо рекетіри, що живуть з пороків, повязалися з поліцією й міськими урядниками. Присяжні постановили поставити на суд за шулерство 150 осіб, а рівночасно заявили, що треба поставити на суд і поліцаїв та міських урядників.

БУВШИЙ ПРОКУРАТОР ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА ОБМАН.

ТРЕНТОН (Ню Джерзі). — Присяжні судді в місцевому федеральному суді признали Филипа Кофина Сина, бувшого ґенерального прокуратора стейту Ню Джерзі, винуватим продажу обманних нафтових акцій.

ЩЕ ДАЛІ ПАРАДУЮТЬ ДЛЯ КОРИҐЕНА.

БОФАЛО (Ню Йорк).—Як Доґлас Кориґен приїхав сюди літаком, щоби перервати на одну ніч свою подорож на захід, кількатисячна товпа влаштувала йому парадний похід з летовища до готелю.

БАНДИТИ.

Бразилійському урядові нарешті вдалося знищити шайку одноокого бандита Лямпао (ліхтарняний стовп). Бандит та його 10 спільників згинули в справжній битві з поліцією в горах коло Вілянови, в Баґії. Щоб люди могли бути певні, що бандитська шайка їх уже не буде напастувати, уряд казав повідтинати голови вбитих бандитів та виставити їх на публичний вид, як це показано на світлині. На переді ватажок, а в другім ряді, зараз за ним, його любовниця.

МАЄ ЩАСТЯ, ЩО АРЕШТОВАНИЙ.

Майк Романюк, літ 55, з Судбурі, Онтеріо, може нині дякувати поліції і бути їй вдячний ціле своє життя за те, що вона його арештувала.

Коротко справа представляється так: Одної ночи два поліцаї, ідучи сіпіярськими рейками, знайшли Романюка, що лежав напоперек рейок і смачно спав. На одній шині спочивала голова, як на подушці, а на другу положив свої ноги, щоби було вигідніше йому лежати. На такому підложжі і в такій позиції тіла він твердо заснув. Можливо, що снилось йому, що він спить собі в хаті, в мягкому матерацовому ліжку під периною і при відчиненому вікні. Поліція збудила його, арештувала та забрала до себе, де він досипляв решту ночи.

Пять хвилин після цієї сцени перегнав через те місце, де так вигідно спалось Майкові, поспішний потяг.

У поліційному суді дістав Романюк десять долярів кари за те, що був пяний.

Кожний, хто про це чув, говорив: „Романюк має велике щастя, що його арештувала поліція".

МАСОВЕ ЗАТРОЄННЯ МЯСОМ.

Населення СССР дуже відчуває недостачу мяса. Тому на ринку появилося багато мяса з недужих тварин, що спричинило масове занедужання людей і навіть багато випадків смерти. Дійшло до того, що у відпочинковій місцевості під Москвою, Ґатчині, подали в харчівні робітничої оселі котлети з вепровини, що розкладалась і до того була затроєна, ще стрихніною. Кільканацять осіб затруїлися. Не зважаючи на те, управа харчівні веліла подати на вечерю котлети з цього самого мяса, хоч столівники протестували. Найцікавіше те, що совєтська влада взагалі не реаґує на випадки масового затроєння і не притягає винуватців до відповідальности.

ПАНІ РУЗВЕЛТОВА ВИТАЄ СВІТОВИЙ КОНҐРЕС МОЛОДІ.

Перший день засідання Світового Конґресу Молоді у Покіпсі, Ню Йорк, витали між іншими д-р Генрі Нобел Мек-Крекен, президент колеґії, та пані Рузвелтова, жінка президента Злучених Держав. Пані Рузвелтова підчеркувала значіння світової орґанізації молоді як „найкращих аґентів миру". Привіт пані Рузвелтової набрав спеціяльного значіння зогляду на те, що уряд міста не хотів витати конґресу офіціяльно, бо, мовляв, він є інтернаціональний, себто на ньому є делеґати з ріжних країв, держав і народів.

СМЕРТЬ 7 ЛЕТУНІВ.

Воєнна фльота в Сан Дієґо, Каліфорнія, подала до відома, що в 3 випадках, котрі трапилися летунам фльоти у вівторок, згинули в один день 7 фльотних летунів. Три з них згинули, як великий бомбовий літак упав у залив, один підчас нещасливого осідання на сушу, три інші через упадок торпедового бомбера на табор.

МАСОВА ВТЕЧА ДІТЕЙ З ВІДПОЧИНКОВИХ ТАБОРІВ.

Хоч большевицька преса дуже захвалює відпочинкові табори для дітей — в останніх часах діти масово втікають з цих таборів. Большевицька преса скидає вину за стан таборів на „ворогів народу" і при цій нагоді виявляє, в яких жахливих умовинах живуть діти по таборах. „Красная Ґазета" пише, що в одному з таборів у 30 маленьких кімнатах поміщено 500 дітей, які без постелі сплять в одіннях. Кімнати дуже брудні і з блощицями. Хоч діти перебувають у таборі вже майже місяць, іще ні разу не купались і навіть не мають води до миття рук. Харч гірше ніж поганий, бо управа табору послідовно відпродує приділені таборові харчі, білля і посуду потайним торговцям.

ТРІЙНЯКИ НА РАТИ.

В одній громаді в Хорватії жінка місцевого кельнера вродила хлопця, що важив три кіля. Два дні пізніше досвіта прийшла на світ дівчинка, а ввечір того самого дня ще одна дівчинка. При третій дитині мама вмерла, а всі троє дітей живуть здорові.

РАХУЮТЬ ДИКІ КАЧКИ.

Недавно зачалось офіціяльне обрахування диких качок у Саскачевані, а також у Манітобі й Альберті. Обраховує їх армія добровільних робітників, зорґанізованих товариством „Докс Онлимитед". Між тими, що обраховують, є фармери, сторожі дичини, члени ліґ риболовства й ловецтва і муніціпальні власті. Всі вони працюють у кооперації з провінціяльними департаментами.

Останній обрахунок качок, переведений 1935 р., виказав, що Саскачеван має сорок міліонів качок.

САМ ВЛІЗ У КЛОПІТ.

Бажаючи направити нелеґальний учинок зперед дванацятьох років, І. Гомадей з Чехословаччини попав у конфлікт з іміґраційним законом і в Гамилтоні, Онт., відбулась проти нього перша судова акція.

Його обвинуватив місцевий іміґраційний інспектор, який свідчив у суді, що Гомадей тому 12 років нелеґально прибув до Канади і, замешкавши там один рік, перенісся нелеґально до Злучених Держав де перебув 10 років. Хотячи спровадити тепер до себе, до Злучених Держав, свою жінку й дитину з краю, він, щоб це міг зробити, перейшов знову до Канади і там зажадав канадійського візa в ціли вже леґального переходу до Злучених Держав і після того тут домагатися громадянства.

Суддя відложив засуд на вісім днів, бо перше хоче почути, що скажуть на це іміґраційні власті в Отаві.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

З ГРОМАДСЬКОЇ РОБОТИ ПО УКРАЇНСЬКИХ СЕЛАХ

ЛЬВІВ. — Не звертаючи уваги на утиски польської влади, українське село в героїчний спосіб відбиває ворожі напади і серед тих тяжких відносин таки проявляє активне громадське життя. Переважаюча більшість українських сіл має нині по кілька інституцій, як кооперативи, читальні „Просвіти", дитячі садки, рідні школи, спортові дружини, аматорські й спортові кружки. Наші села справляють національні свята, ювилейні концерти, переводять жалобу по заслужених народніх провідниках, наражаючись часто на дошкулювання, а то й арешти влади.

Ювилей у Бортниках.

Краєва преса в останніх числах приносить чимало таких звітів з діяльности українських сіл. Між іншим пишуть: Дня 10-го липня відбулося в селі Бортниках, пов. Ходорів, у рамцях ювилейних обходів гарно зорґанізоване й гарно переведене свято „Просвіти". По торжественній Службі Божій відбувся похід до ново вибудуваного великого читальняного дому, де по посвяченні ювилейного дуба виголосив проповідь о. Мельничин із Молотова. Не зважаючи на зливний дощ, усі точки програми виконано до кінця без найменшого нарушення порядку. Пополудні у читальняній домівці відбулася просвітянська академія.- Найкраще випали хорові точки під управою бувшого полк. У.Г.А., О. Красіцького. Назагал академія випала дуже успішно.

Ювилей у Підністрянах.

Другим таким успішним святом було свято „Просвіти" в Підністрянах. Виступ на академії злучених хорів Вербиці, Новосілець і Підністрян під диригентурою С. Прокопяка, гідний признання. Із декламацій виріжнились: „Казка про велитня" — Катрі Слівінської і „Не хиляйте вниз прапора" — Ольги Хомик.

Посвячення фундаментів під гр.-кат. каплицю.

Дня 26 липня ц. р. посвятив о. Степан Ковалів при великому здвизі народу зо Стрілиськ Нових, Стрілиськ Старих і Кнісела фундаменти під будову укр. гр.-кат. каплиці в селі Генриківці, що належить до стрілиської парохії. Давно відчували громадяни малого сільця, в якім половина є польські кольоністи, брак свого рідного дому молитви. Остаточно вони добились позволення на будову і, зібравши фонди, поклали фундаменти.

СУДЕТСЬКІ НІМЦІ ВІДКИДАЮТЬ ПРОПОЗИЦІЮ.

ПРАГА. — Судетські німці в своїх переговорах з чехами є неуступчиві. Вони навіть не хотіли засідати до нарад, аж поки чеський уряд не дасть їм якигось конкретних обіцянок. Але під напором анґлійського посередника, лорда Рунсімена, вони почали переговорювати, та зараз же переговори розбились. Чехи приняли тільки дві точки з домагань німців, а решту відкинули. Рунсімен напружує всі свої сили, щоб таки далі продавжати наради, надіючися, що коли обі сторони будуть переговорювати, то таки до чогось договоряться.

ІТАЛІЙЦІ РОЗПОЧАЛИ ПРОТИФРАНЦУЗЬКУ АҐІТАЦІЮ.

РИМ. — Італійська преса розпочала нагальну протифранцузьку аґітацію. Ґазети закидають французькому урядові, що він далі цілою парою помагає еспанським червоним, а також, що большевицько-жидівські французькі круги стараються очорнити Італію, головно її армію. Та знавці міжнародніх справ не дуже турбуються цею аґітацією. Вони кажуть, що Італія вела точнісінько таку саму аґітацію проти Анґлії на передодні підписання італійсько-анґлійського договору.

НАСТРОЇ В АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН. — Кілька міністрів, між ними премієр Чемберлейн, вернулися на коротсий час до Лондону з вакацій і відбули наради. Нараджувалися вони над відповіддю ґен. Франка в справі евакуацій чужих військ з еспанських теренів. Відповідь та є відмовна, але цілком не виключає дальших переговорів у тій справі.

КРІВАВІ РОЗРУХИ В ПАЛЕСТИНІ.

ЄРУСАЛИМ.— Палестина далі крівавиться. Відділ арабських терористів напав на поліційну станицю і схопив команданта станиці, з походження жида, Мозеса Лайзеровича, а також його жінку, двох синів і шваґра. Після цього всі вони зникли. В іншій місцевості два британські вояки згинули, коли їх авто наїхало на підложену бомбу. Ще в іншому місці також трісла під автом закопана в землю бомба і ранила тяжко одного жида. Крім того двох жидів постріленo.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАГРАНИЧНА ПОЛІТИКА АМЕРИКИ

Секретар стейту Злучених Держав виголосив на радіо промову про „міждержавні відносини й заграничну політику Злучених Держав". З огляду на те, що секретар стейту це по президенті Злучених Держав найвищий федеральний урядник, цю промову треба вважати енунціяцією федерального уряду. Що уряд хоче її за таку мати, видно з того, що цю промову виголошено через ланцюх міждержавних радіових стацій, а до того уряд постарався подати її радіом у докладнім перекладі важнішими міжнародніми мовами. Свідчить про це й те, що уряд вибрав для виголошення промови мент, коли на політичному міждержавному овиді зависли поважні загрози вибуху широкого міждержавного конфлікту. Отже американський уряд дав неначе заяву, котру одні можуть уважати за обіцянку, інші за загрозу. щодо свого становища до питання миру й війни.

У цій заяві американський уряд заявляє устами свого секретаря стейту, що він основно стоїть за політику миру, себто за полагоджування спірних питань між державами не дорогою збройних зударень, але дорогою мирної дискусії й порозуміння. На думку американського уряду, вживання сили й зброї для вирішування міждержавних непорозумінь мусить скоро скінчитися міждержавною анархією. Уряд підсуває, що перти політику на таку дорогу може лише людина, котрій байдуже, що нова війна може довести до знищення самих основ нашої цивілізації.

Зударення двох течій у міжнародній політиці нині загострилося до того, що просто ніякий уряд ані ніяка держава в світі не може станути осторонь від цього зудару. Кожна держава й кожний уряд мусять вирішити, де вони стоять. Навіть як уряд не хоче цього вирішити, то він уже тимсамим вирішує, бо вже сама його нехіть мішатися в справу помагає одній стороні, а шкодить другій. Цими словами секретар стейту мимоходом скритикував американську традиційну політику невмішування в справи Европи. Він консеквентно остерігав своїх слухачів, що Америка не може держатися на боці й бути недіткненою політичним невдоволенням в інших державах. Політичні боротьби й маєткові недостатки мусять відбитися й на Америці. Як на чужині обмежується свободу, то це мусить загрожувати свобідним установам поза границями тих країв.

Розуміючи так свою залежність від порядків у широкому світі, американський уряд думає всіми силами змагати до заведення мирних відносин між державами та заведення таких відносин у світі, що навіть ті держави, які покладаються на збройну силу, зчасом зрозуміють, що їх політики в світі не будеться толерувати. Гол не згадував поіменно ні одної держави, але його слова були досить ясні, щоб усі зрозуміли, кого він саме мав на думці.

ПОЛЯКИ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

На початку 1938 року світовою пресою пробігла вістка, що поляки в Чехословаччині домагаються для себе широкої автономії. Приклад чеських німців спокусив і маленьку польську меншість до ставлення таких вимог, які переходять межі здорового розсудку. Це так, колиб наші Копичинці, Угнів або Турка вимагали для себе автономії. В Чехословаччині є всього 60 тисяч поляків. Отже „меншина" дуже мікроскопічна. Але задля цих 60 тисяч своїх однонаціональників польський уряд від 1919 року не дає спокою свому чехословацькому сусідові. Пілсудскі колись казав, що в Польщі булаб найбільше популярна війна з Чехословаччиною. І це за 60 тисяч поляків на маленькій території, за яких у війні мусів би згинути може й мілон людей.

З уваги на міжнародні обставини уряд Чехословаччини провадить реформу своєї конституції і законів щодо національних меншин. При цій нагоді подали свій меморандум до чехословацького уряду також поляки. Для себе вони домагаються утворення нових шкіл: сім народніх і 8 виділових. Чехословацький уряд ці побажання в більшости задовольнив. Позатим поляки в Чехословаччині домагаються для себе утворення нових двох ґімназій. І ці вимоги чехословацький уряд ухвалив виконати. Дальше — поляки бажають, щоб на стаціях залізниці і на почтових урядах були написи крім чеської також польською мовою. Також на це празький уряд дав свою згоду. В усіх урядових інституціях у тешинськійв окрузі має бути заведена польська мова як цілком рівноправна з чеською, і для того вже набирають урядників, що володіють польською мовою. Для польських шкіл у Чехословаччині дозволено купити в Польщі підручників на суму 20 тисяч чеських корон. Навіть справа дванацятьох залізничників польської національности, що були перенесені з району, заселеного поляками, в інший край Чехословаччини, була вирішена: їх повернено на місце попередньої служби. Крім того поляки домагаються, щоб до гірничих підприємств приймали такий відсоток робітників і службовців польської національности, який відсоток складає польська людність даного району. І в цьому напрямі чеословацький уряд іде полякам цілком назустріч.

Коли порівняти положення народньої освіти в Польщі та в Чехословаччині, то з наведених чисел ясно виходить, що освітою в рідній мові поляки в Чехословаччині будуть **ліпше забезпечені, ніж поляки в Польщі.**

Польська преса називає вимоги поляків до чехословацького уряду мінімальними. Приложімо цю мірку до відносин в українських землях під Польщею. Де українські школи — народні, виділові та середні? Їх, як кіт наплакав. Коли пишеться про міліони дітей у Польщі, що не мають місця навіть у польській школі, то це в першій мірі **діти українські.** В Чехословаччині нема заборони приймати всіх, що бажають, до високих шкіл. У Польщі діє закон про **„нумерус клявзус"** (обмежене число) для всіх неполяків, що хотілиб учитися в польських університетах. На українських землях під Польщею не знайдете залізничника української національности, хоч за Австрії їх було багато. Нема чого й казати про те, що державних урядників - українців полякам „не треба", бо вони обходяться без української мови. Це вже давнє правило в Польщі, що на свої підприємства поляки приймають робітників тільки польської національности, а землю продають лише польським селянам.

Польські громадяни Чехословаччини покликуються в своїх домаганнях до чехів на справедливість і на право. А ле цих самих прав і справедливости для українців вони не визнають у польській державі. Це продовження польської політики перед світовою війною. Ті самі люди, що протестували проти гноблення свого народу в царській Росії та в Німеччині, ставали невблаганими гнобителями українців, де тільки було можна (приміром, у Галичині за Австрії). Справедливо засудив колись цю політику норвезький письменник Бернсон. Чесна людина не може визнавати двоїстої моралі. Це відноситься також до відносин між народами.

Д. М.

„ПРАВДА РУСЬКА"

Законодатний памятник українського права з XI. століття.

„Правда Руська" це найдавніший наш законодатний памятник після умов із греками та Уставу св. Володимира про церковні суди. Як збірний закон, „Руська Правда" уявляє собою найдавніше українське право.

Як перше насувається питання: **Хто і коли надав „Правду Руську"?** Надав її великий київський князь Ярослав Володимирович (пізніше названий Мудрим задля своєї письменности й учености). В котрім році надав Ярослав „Правду Руську", чи між рр. 1016 і 1017, після першої перемоги над Святополком Окаянним, чи після другої перемоги, а перед своєю смертю (1054 р.) — це годі напевно сказати. На всякий випадок „Правду Руську" приписують Ярославові, на що вказують заголовки знайдених рукописів того памятника („Суд Ярослава Володимирича", „Устав великого князя Ярослава Володимирича").

Здогадуються теж, що „Правду Руську" надав Ярослав спершу новгородцям за їх поміч при відвоюванні київського престола від Святополка. Окаянного, а щойно пізніше введено цей закон по всій українській землі. Та коли взяти під увагу зміст „Правди Руської", то годі в ній добачувати привілей, наданий одній якійсь місцевості, і як певне треба приняти, що „Правда Руська" скорше чи пізніше була законом, що загально обовязував по всій українській землі.

Перша стаття „Правди Руської" говорить про вбивство та про кріваву пімсту рідних і про кари за голову. Зараз у другій статті під заголовком „Суд Ярославових дітей" постановлено, що сини Ярослава Володимировича: Ізяслав, Святослав і Всеволод разом із своєю дружиною знесли кріваву пімсту, себто вбивство за голову, а оставили грошеві кари й усе інше так, як судив Ярослав. З тієї виразної постанови виходить наглядно, що сини Ярослава Володимировича не змінили більше ніякої іншої постанови свого батька, а укладники дотичних рукописів помістили цю зміну постанови у відповіднім місці й оставили дальші правні постанови про вбивство незміненими. Те саме можна сказати і про статтю 66. „Правди Руської" дотично процентів, надану великим князем Володимиром Мономахом. Він зібрався був із дружиною на Берестовім і видав постанову, що обмежувала право побирати проценти. Далі йдуть інші постанови, при яких нема згадки про Володимира Мономаха. Згадка про змінену постанову Ярослава Володимировича є ще й у статті 76, де сказано, що той великий князь дозволяв убити „холопа" за образу вільної людини, а ця стаття є доповненням 2. статті, згідно з якою після Ярослава Володимировича знесено кріваву пімсту.

У звязку з першим питанням виринає друге питання **про законодатну діяльність князя Ярослава і його наслідників,** а то, чи надали вони перше і зовсім нове право, невідоме досі українським землям. Коли Рюриковичі заволоділи українським народом, то це на всякий спосіб була зміна форм правління. Громадсько - суспільний устрій уступає перед самодержавним правлінням князів та через те ще не змінилися внутрішні патріярхально - родові уладження, якими правивсь український нарід від найдавнішого часу за своїм первісним звичаєм. А що й перед князями були свої правні постанови, на це вказує хочби така історична подія, як поборення Вадима (862 р.) князем Руриком за те, що він станув в обороні нарушених князем свобід новгородців. Вже оця сама зміна способу правління натрапила на спротив між народом. Князі мусіли рахуватися з дійсним станом і не могли поминути сильно вкоріненого чинника, що ним був народній звичай як основа до їх законодатних розпорядків. Замісць вічевих нарад, на яких нарід укладав собі постанови, подибуємо в „Правді Руській" **нову законодатну владу: князя.** Він разом із своєю дружиною надає закони, а тими законами охороняє нарід перед самоволею, постановляючи, котрий звичай має бути для всіх обовязуючим правом. Передовсім великий князь Ярослав Володимирович признає рідним чи своякам право кривавої пімсти за вбитого. А цієї постанови не видумав князь із дружиною, бо в кожного народу на низькім ступні розвитку власна поміч була першим правом, що випливало з почуття самооборони, забарвленої пристрастю. Князь Ярослав надає цьому народньому звичаєві силу закону й оставляє самопоміч родині, на якій основувався тодішній громадсько - суспільний устрій. Чому кари за голову вбитого установлено на 80 і 40 гривень, круг платив загальну кару за проступника, розбійника видавали на заслання і т. і? Очевидно тому, бо так звичайно суджено проступників і це прибрали в постійну правну форму, щоб одноцільним виміром справедливости завести лад, себто скріпити основи розвитку суспільности. Годі заперечити, що тут неодин звичай мусів підпасти зміні, а навіть заступлено його княжими постановами та що ріжні звичаї зливалися в одну цілість, всеж годі заперечувати те, що в самій основі найдавніше звичаєве право в Україні було джерелом для законно наданого права в „Правді Руській". Тому „Правду Руську" треба вважати нашим питомим правом, що вийшло з народнього звичаю. Цього не ухиляють зовсім обставини, що деякі правні постанови „Правди Руської", як напр. „суди Божі" або „проби заліза й води", нагадують також постанови ґерманського права що деякі з них вийшли з міжнароднього обороту, або, що деякі правничі вислови, як „вира",*) „вирник" є нібито неукраїнського походження, бо хоч українці мали взаємини з іншими народами, то годі знайти якунебудь правну основу, щоби можна було сказати, що українці перейняли чуже право. Народне життя, вдача народу та суспільні умовини на українських, землях створили собі живе право, що відповідало світоглядові українського, народу й вимогам його успішного існування.

*) Слово „вира" виводять звичайно від німецького „Верґельд", а дехто вказує на схожість із мадярським „вер" — кров, „вереш" — крівавий. Чи слова „вира", „вирник" треба тепер читати „віра", „вірник", годі напевно сказати.

З цим вяжеться трете питання: про **систему українського права на основі „Правди Руської".** Хоч „Правда Руська" збереглась до наших часів у вийнятках, всеж є вона дуже поважним законодатним збірником, де знаходимо свою систему, яка відповідає тодішнім вимогам і розвиткові українського права взагалі.

Підметом права на основі „Правди Руської" можуть бути лише **вільні люди. Невільники** не можуть мати маєтку, а за їх проступки відповідає господар. Кара за вбивство невільника це відшкодування за втрату робітника; а що невільниця могла привести на світ більше робучих рук, тож і заплата за її голову, більша, а таксамо більша кара за вбивство пістуна або пістунки. **Жінка** (свобідна) як нижча господарська сила стоїть на другім місці при спадкоємстві. За її голову платиться „виру", а як вона провиниться, то пів „вири" за голову. **Діти** підпадають домашній карі.

На першім місці виступає у „Правді Руській" **карне право,** що наче червоною ниткою торочиться всіми постановами. Це й природнє, бо першою умовиною успішного розвитку народу це безпека особи й майна. І всі найдавніші права стараються забезпечити спокій у державі. Тим теж слідом мусіло піти перше писане право в Україні. **Вбивство, грабіж, окалічення, крадіж, підпал, чинна зневага, злобне ушкодження чужої річи, неправне мучення людини, втеча задовженого** — це головні проступки, що їх знає „Правда Руська".

Найбільшою карою, яку знає „Правда Руська", це прогнання та розграблення майна. Цю кару пристосовували за грабіжницьке вбивство, крадіж коня та підпал. Зате **кари смерти не згадує „Правда Руська",** лише постановляє, що злодія, приловленого на гарячім учинку, можна було вбити безкарно „як пса". Та тому, що грошеві кари („вири") були тоді дуже великі, то не легко було з них виплатитись і виновник ставав невільником, а за духовою смертю легко могла наступити фізична смерть.

Намагання виконати проступок підпадає меншій карі, як само доконання каригідного вчинку. На це вказує постанова кари одної гривни кун на того, хто добув меча, одначе ще не вдарив. При поступках ушкодження тіла мав право нападений ужити **конечної оборони,** себто вдарити безкарно свого противника, який побив його. Годі не добачити, що цей погляд зберігся між нашим народом до сьогодні. А **переступлення границі конечної оборони** підпадає меншій карі, як це виходить із постанови про вбивство злодія, коли той був звязаний і його можна було привести до суду. Зате всі співвинні при доконанні проступку були карані однаковою карою.

Система проступків основується на злій волі виновника, а кара на основі „Правди Руської" має вже публично-правні признаки, бо кари йдуть князеві, а пошкодований дістає заплату за біль і зворот понесеної шкоди.

Побіч п о с т а н о в карного права в и с т у п а ю т ь у „Правді Руській" постанови цивільного права. Воно стоїть на становищі приватної власности у користь голови родини. Двір разом із інвентарем живим і мертвим, до котрого належать також невільники та закупні, як також з усім іншим рухомим майном був ділянкою приватної розпорядимости господаря.

З приватно-правних умов є відомі „Правді Руській": куп-

О. Луговий. — Автор застерігає за собою всі права.

ЗА УКРАЇНУ

(ВІРА БАБЕНКО)

Повість із часів революції і повстанської війни у Великій Україні. (В двох частинах).

Частина друга

54)

Отмарштайн згинув, бо знав занадто багато про „визвольну боротьбу", не скривався з тим, що опублікує документи і про темні сторони чільних осіб з уряду та партій*).

А недобитки української армії босі, обдерті й голодні висиджували роззброєні по союзницьких таборах; гинули від хворіб, що повстали від холоду і вічного недоїдання під наглядом зрадливого союзника. Одні жили надією, що дочекають часу, коли знову підуть в Україну, а другі привикали до союзника й потрохи обживалися. Й тут були поділи на тих, що мали привілеї, і на тих, що мали лише обовязки...

Та повстанські кола в Україні цього всього не знали. Висилаючи своїх післанців у далеку небезпечну дорогу, вони вірили, що вигнання та спільна недоля втихомирила партійну ворожнечу, довела до порозуміння і всі їх усилля спрямувала в одне русло. Післанці йшли і гинули.

У такий то час прийшла до Тарнова молоденька донька села з Катеринославщини.

Щасливо оминула вона всі перешкоди; де пішки, де поїздом або фірою старалася якнайшвидше дістатись до мети подорожи. Союзницькі влади і не звертали на неї великої уваги: був час, коли здовж і впоперек по Галичині снувалися люди гуртами й поодиноко, вертаючися з усіх сторін на рідні пожарища. Зявилася на вулицях Тарнова, вишукувала обережно, де є уряд, розпитувала людей, що не дуже то хотіли говорити рідною мовою: цвенькали „общепонятною" або калічили союзницьку. Всі здивовано стискали плечима на її запити і старалися якнайскорше її спекатися.

В надії, що побачить якусь ознаку при приміщеннях уряду, дівчина пішла шукати сама. Та ця надія її завела; проблукавши кілька годин стомлена і голодна, нічого не знайшла. Вступила до каварні підкріпитись і тут несподівано знайшла те, по що прибула за кільканацять соток верств. У сусідстві з нею з другого боку проходу засіли два пани у френчах і потиху продовжували зачату певно ще на вулиці розмову в недуже прихильному для уряду і союзників дусі. Віра стала прислухуватись, зрадівши. Один з панів говорив огірчено:

— На фронті я в найгіршому вогні не терпів стільки, скільки тут переношу. Бо лише тут я дізнався, чому наші частини голі, голодні й без амуніції билися на фронті, коли ворог захоплював склади.

— Брак ідейности, пане полковнику, та недосвід.

— Чи може лінивство й недбальство — перебив названий полковником.

— У таборах цього не знають; вірять, що тут робота кипить. А чим більше поляки заливають сала за шкіру, тим більше зростає настрій іти в Україну.

— Траґедія... Ми можемо вести маси в бій, та нема кому їх зорґанізувати. Нема сильного проводу, ні дисципліни. Просто зневірююся. Часто думаю, чи не ліпше було згинути під Любаром, ніж тут залежати від ласки поляків. Тоді нарід уважав би нас мучениками за ідею. А так зневірили нарід союзом з поляками, віддали Галичину, Волинь, Полісся, а опинилися за дротами... Мені хочеться пробиратися хочби одинцем в Україну... Бо в нас тут початок кінця... Розвал...

— А чи говорили ви про це з головним отаманом? — спитав співрозмовник полковника.

— Говорив, і не раз... Та головний отаман, очевидно, годиться, але нічого не зробить, або зробить інакше. Він у всьому слухає свого начальника контррозвідка та отого типа — Жидківського. Попав під їх вплив. Сам головний отаман працює наче невільник, але заставити до праці інших — рішучо не вміє. А як у вас, у таборах?

— Жах... Їмо гнилу фасолю, хробаки та лушпиння. Табори повні шпигунів. За вірність справі — кари в холодних і темних казематах, побої... Ось таке становище в таборах. Думаю, що союзники нас з них не випустять...

— Слушно!... Хіба вирятує нас повстання в Україні. Чейже там іще не все завмерло...

З їх розмови Віра зрозуміла, що це два українські старшини, видно, щирі приятелі: один, що прибув з таборів, а другий з оточення або штабу головного отамана. Що вони були і щирими патріотами, зрозуміла зо змісту розмови. Тому без надуми відізвалася на останню заввагу полковника:

— В Україні жах і румовища...

Оба старшини зчудовано видивилися на неї.. — А ви звідки те знаєте? Ви звідти? — неймовірно спитав полковник по довшій мовчанці.

— Так, коротко відповіла дівчина. — Але більше не бажалаб говорити в цьому місці, бо вертатимусь назад.

— Зрозуміло. Тут є сторонні люди — згодився другий старшина.

(Далі буде).

*) На превеликий жаль, ця „визвольна боротьба" ведеться і тепер на еміґрації. Авторові цеії повісти також загрожувано, колиб він опублікував матеріяли про діяльність проводів деяких наших партій у Канаді.

но-продаж, позичка, наем у-слуг, а також поклад (депозит). До важности умови купна-продажу вимагане, щоби продавець був власником річи та за умовлену ціну передав її купуючому, а на випадок спору мусів набувець доказати той правний спосіб свого набуття. Подібне було з **позичкою**. При позичці купці мали цю полекшу, що на випадок спору власною присягою стверджували належність позичкового правіжу. Довжник, який не міг віддати довгів, ставав жертвою упадлости (конкурсу); йому забирають усе майно, а його самого продають у неволю. Колиж довжник попав у невиплатність внаслідок нещасливої пригоди, то йому розкладають довг на частинні сплати (рати).

Предметом позички, згідно з „Правдою Руською", можуть бути всякі річи замінні, головнож **гроші та збіжжя**. Про позички є в „Правді Руській" широкі постанови щодо **процентів і обмеження лихви**, а при річних позичках дозволяється брати по **десять кун від гривни**. Про наем услуг згадано у „Правді Руській" при **закупнах**, себто **свобідних людях**, які наймалися до робіт на якийсь час, звичайно за позичені гроші. Щодо умови **покладу** (депозиту), то „Правда Руська" відноситься прихильно до особи переховника, який міг себе очистити присягою від закидів покладника. За **шкоду**, яка сталася комусь, відповідає лише той, хто провинився, а припадково шкоду поносить сам власник річи.

Цікаві постанови про **спадкоємство**. По смерді*) переходить його спадщина на синів, а як нема синів, то на князя, який дає частину незаможним донькам померлого смерда. По боярах, дружинниках і інших **свобідних людях** спадщина **переходить на синів**, а як би **синів** не було, то на доньки і то згідно з розпорядженням спадкодавця, взаємного порозуміння між ними або урядового поділу. Замужні доньки не дістають спадщини побіч братів, а не замужні сестри мають браття віддати замуж і це становить їх відправу зо спадщини. Колиж нема синів, то донькам припадає спадщина. По спадкоємцеві, який помер без зладження останньої волі, переходить його майно в рівних частинах на діти (на синів або на доньки), а частина за його душу. Вдова дістає частину спадщини, яку їй призначив чоловік; колиж чоловік не порішив того, то дістає рівну частину з дітьми на доживіття. Ця частина після її смерти переходить на діти. Згадує теж „Правда Руська", що нерозпоряджене майно матери переходить на дитину, при якій вона померла, та що батьківська хата має перейти на молодшого брата. Не треба доказувати, як ті постанови схожі з нинішнім звичаєм між нашим народом.

Після смерти батька стає мати завідателькою майна дітей малолітніх, а як вона виходить замуж, то найближчий з родини перебирає **опіку** над сиротами, хоч і вітчим може бути опікуном. Опікун заряджує сирітським майном і побирає доходи за удержування та старання над малолітніми.

З матеріяльним правом „Правди Руської" вяжеться її **процесова система**, та, на жаль, небагато сліду з давнього процесу збереглося в нашім памятнику. Всякий процес є правною інституцією, що повстає шляхом тяжкого досвіду, тож законодавець не спішився надавати певні сталі постанови, а вдоволився зазначенням того, що було не ясне, спірне або що надуживано в тодішній правній практиці. До того зміряють безперечно постанови „Правди Руської" про **судові оплати, про свідків, про присягу, пробні докази, обвинувачення** („поклеп"), **і допитне поступовання** („звод"). Зате зайвим уважав законодавець „Правди Руської" ближче подати сам спосіб судження, а навіть не означив осіб, які мали судити справу. На основі самої „Правди Руської" дасться лиш сказати про тодішній устрій судівництва, що **князь** мав найвищу судову владу, що **„вирник" з „отроком" і „метальником"** переводив карно-судові **слідства за вбивство**, що **мечник і дітський** вели урядову роботу при **пробних доказах**, що **дітський переводив між братами поділ спадщини** та що **посадник** або **намісник** дають **отроків** для **пошукувань** утікача холопа.

Про правні станові відносини серед суспільности, як про **невільників, закупнів, ізгоїв, смердів, купців і чужинців** згадує законодавець більше принагідно, подаючи правну основу дотичних законних постанов або пояснюючи їх або зазначуючи виняткові постанови.

Вкінці як візьмемо під увагу, що **подружні справи** полагоджували **духовні суди** та що **міжнародні відносини** полагоджувано відповідними умовами, то на основі того короткого огляду дійдемо до висновку, що українське право за часів „Правди Руської" було правом із повним його розвитком, яким тоді не міг похвалитися ніякий европейський нарід.

*) Смерд — кожна особа в протиставленні до князя.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

БОСТОН, МАСС.

Ухвалили злуку.

Наш 238 від. У. Н. С., ім. Е. Коновальця, ухвалив одноголосно злуку У. Н. Союзу зо „Згодою Братств". Бо члени нашого відділу добре розуміють моральну і матеріяльну користь, яку матимуть обі орґанізації, коли злучаться разом. Здається, що нашою великою національною хибою є це, що ми роздробляємося занадто. Ділимося на маленькі товариства, чи партії, й окремо ніхто з нас не має великої сили. Через те ми стаємо легкою добиччю наших ворогів. Тому плян злуки, як був поданий головною екзекутивою У. Н. Союзу, члени на своїх зборах 4 серпня ц. р. зустріли дуже радо. Це надзвичайно радісне явище, що в нашій суспільності починається запримічувати така склонність лучитися разом в більшу силу, а не ділитися.

Збори відкрив голова відділу, П. Мороз, і, подаючи програму зборів, розказав про плян злуки та про ті добрі наслідки, які та злука обом орґанізаціям принесе. Опісля покликав відділового секретаря, Н. Давискибу, щоб він пояснив трохи більше ту справу. Покликаний відчитав кореспонденцію в тій справі з головним урядом, а також розказав про історію цеї злуки, як її обговорювано на річнім засіданні головного уряду, на якім був присутній і Н. Давискиба, як головний радний. Після цього приявні почали ставити ріжні запити, на що дістали вдоволяючі відповіді. Потім Д. Селінський поставив внесок, щоби перевести голосування за злуку. Внесок підтримали А. Івашків, Бербелицький і І. Кутний. Противного внеску не було, тому внесок принято одноголосно.

Дальшою точкою нарад була справа Світової Вистави в Ню Йорку в 1939 р. Предс. Мороз розказав про значіння нашої участи в згаданій виставі. Далі забирали в тій справі голос: О. Січкар, Й. Бербелицький, Д. Селінський, С. Бойко, І. Кутний, О. Шафранська. З молоді говорили: І. Буцяк, І. Селінський. Деякі висказували думку, можеб тих $15,000 зложити на визвольну боротьбу, щоб скорше ворогів вигнати з рідних земель. Та назагал усі прихильно ставились до Світової Вистави. Н. Давискиба знов забрав слово і представив вагу аґітації. Він подав як приклад ворогів українського народу, як вони вели та ведуть аґітацію. Отож і ми не повинні занедбувати цеї ділянки. А згадана Світова Вистава буде мати величезне аґітаційне значіння. Інші народи видають на ту ціль міліони і не вважають це непотрібним. Ми мусимо тимбільше дбати про це, щоб чужинці довідались про нашу культуру та наші мистецькі здобутки. По тих національних цінностях вони також пізнають, що ми є цілком окрема нація.

По такій дискусії рішено одноголосно вибрати місцевий виставовий комітет, який увійшов би негайно в порозуміння з головним виставовим комітетом для спільної праці. До комітету ввійшли: С. Бойко, А. Шафранська; з молоді: І. Буцяк, І. Селінський і П. Попович. На початок зібрано кільканацять долярів на Світову Виставу. Радісним явищем у нашій громаді є це, що молодь береться до народньої праці.

Н. Давискиба, секретар.

БАТЬКО И СИН.

Поліція каже, що 29-літній Клифорд Йонґ (наліво) змовився з бандитами вбити його 60-літнього батька, Нета Йонґа (направо), щоб син міг дістати маєток по батьку. Поліція далі каже, що заговір не вдався, бо Клифордові не вдалося роздобути гроші на заплату 4 бандитів. Поліція арештувала сина й він тепер вижидає суду у вязниці в Парисі, Мізурі. Його батько наняв адвокатів, щоби боронили сина.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Конґрес українських професіоналістів.

Шестий Конґрес Українських Професіоналістів Америки й Канади відбудеться в Пітсбурґу в готелі Форт Піт у днях 3, 4 і 5 вересня ц. р. В програму конґресу входять отсі точки: 1. Звіти головних урядників і голов комітетів; 2. Відчитання авторами спеціяльно для конґресу написаних наукових праць; 3. Видання адресаря українських професіоналістів; 4. Видання Українсько-анґлійського словника; 5. Шкільні підручники й відповідна література для дітей; 6. Сучасні проблеми українських професіоналістів; 7. Співпраця нашого товариства з подібними товариствами у старім краю; 8. Співпраця нашого товариства з українськими професіоналістами в Канаді; 9. Українські професіоналісти і Ліґа Української Молоді в Америці. Крім того є ще багато інших справ, з котрими український професіоналіст в Америці й Канаді стрічається у своїм щоденнім житті.

Заряд товариства старався видати адресар професіоналістів іще перед надходячим конґресом, але з браку кооперації багатьох професіоналістів його пляни не могли здійснитися. Вислані професіоналістам блянкети до виповнення з якоїсь причини ще до нині не були виповнені й звернені секретареві. Тому, щоб пізніше не було критики й нарікань, іще раз прохаємо тих українців і українок, котрі покінчили університети і колеґії, а котрі ще до нині не виповнили блянкетів, щоб негайно їх виповнили і вислали секретареві, д-рові П. Канчірові.

Шість літ минає, як в Америці зорґанізувались українські професіоналісти на те, щоб взаємно могли собі помагати та спільно сповняти громадянські обовязки, наложені на них як на людей з наукою і досвідом, у котрих українське громадянство має знайти дорадників і провідників у всіх длянках українсько-громадянського життя в ново прибраній вітчині.

Молодий українець чи українка, що вступає до університету чи до колеґії, повинні памятати, що набуте знання не належить лише до нього або до неї, але належить до всього українського громадянства. Тим більше в нації, котра бореться за свою волю, за свою державу. На кожному українському інтеліґентові спочиває певна частина громадянської праці, за котру він особисто мусить відповісти.

Час і обставини зміняються постійно. З кожним днем виринають нові проблеми для українського професіоналіста. Самому їх вирішати трудно. Тому кожний професіоналіст повинен доложити усіх старань і прибути на зїзд.

ЗА ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ПРОФЕСІОНАЛІСТІВ:
Роман Ґ. Смук, предсідник.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КОГОС, Н. Й. Збори Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 57, відбудуться в суботу 20. серпня, точно в годині 7. вечер, в церковній гали. Проситься всіх членів і членкиць прибути, бо є важні справи до вирішення, як справа злуки Згоди Братств з У. Н. Союзом і інші. Кожний член і членкиця є обовязані на ці збори прийти точно на час означений. Проситься тих, що ще до тепер не є членами Братства і Союзу, щоб прийшли й вписали себе, а також своїх дітей. Тим покажемо, що ми свідомі українці не тільки язиком, але ділом.— Теодор Маліґловка, предс.; Дмитро Мричко, кас.; Іван Коба, секр.

ДЖАНСТАВН, ПА. Братство св. Арх. Михаїла, від. 11 повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться дня 21. серпня, в годині 1-шій пополудні, в церковній галі на Мейпл евеню. Проситься всіх членів прибути на ці збори і вирівнати свої залеглости; буде вибір контрольорів і справоздання з діяльности решти урядників. Є інші справи до полагодження. Проситься всіх членів, щоб привели своїх і чужих дітей і вписали до У. Н. Союзу. — Теодор Волощук, секретар.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Надзвичайні збори 204 відділу відбудуться в вівторок 23. серпня ц. р. в год. 8:15 вечер, в салі укр. прав. громади, 334 Іст 14 улиця. В програмі нарад буде голосування в справі злуки Згоди Братств з Укр. Нар. Союзом, дальше справа Союзового здвигу й інші біжучі справи. Кожний член відділу обовязково має бути приявним на цих зборах. — М. Близнак, секр.

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА МАНІФЕСТАЦІЯ

MANIFESTATION FOR UKRAINE'S INDEPENDENCE

in NEW YORK at HIPPODROME

43rd Street & 6th Ave.

ПОЧАТОК 7:45 ВЕЧЕРОМ

ДО УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ В АМЕРИЦІ!

Подаємо до загального відома, що **проти УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МАНІФЕСТАЦІЇ**, яка є в стадії гарячкової підготовки, **наші вороги розвинули сильну кампанію через свої урядові, дипльоматичні аґентури, яка має на цілі знівечення наших зусиль над заманіфестуванням української справи перед світом, а то й унеможливлення нам Маніфестації взагалі.** Їхнім старанням були зроблені неправдиві, злобні денунціяції до американських чинників. Між іншим дійшло до того, що такі ж доноси були зроблені і до американських радійових стацій в Ню Йорку, про це, що ніби Українці „через комерційні радійові стації ширять духа української революції, скерованого проти Совєтської Росії та Польщі," — в наслідок чого одна з українських радіогодин, що від ряду неділь проголошувала наші оголошення, мала поважні непорозуміння з радіо-стацією.

Відомі вже є недавні клопоти, які Комітет Маніфестації мусів переборювати взязку з винаймом саль, де дві великі нюйорські салі, що були законтрактовані на Маніфестацію, по черзі зірвали були свої контракти, але остаточно та справа зістала успішно полагодженою.

УКРАЇНЦІ!

Як бачимо, ворожа рука не обминає ані одної нагоди до того, щоб перешкодити та недопустити до **УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МАНІФЕСТАЦІЇ В НЮ ЙОРКУ!** Вороги знають, що цей могутній український національний здвиг на еміґрації матиме велику вагу для справи визволення України, а для них буде великим ударом.

УКРАЇНЦІ!

Навіть поза кордонами нашої рідної землі, за океаном, ворог намагається наложити свою злочинну руку на наше національне життя та спинити хід нашої народньої праці, бо знає, що сьогодня світ дивиться на українську еміґрацію в Америці як на ту частину української нації, яка одинока має свобідну змогу зарепрезентувати свою націю та дати повний вираз українській справі перед світом.

ТОМУ — ДАЙМО СВОЮ ВІДПОВІДЬ НАХАБНИМ ВОРОГАМ!!

ХАЙ НА БУДУЧЕ ЗНАЄ ВОРОГ, ЯКІ НАСЛІДКИ ЗАВСІДИ ПРИНЕСУТЬ ЙОМУ ЙОГО НЕҐІДНІ ПРОВОКАЦІЇ! — ХАЙ ПАМЯТАЄ, ЩО КОЖНИЙ ЙОГО ЗЛОБНИЙ КРОК ПРОТИ НАС ЗАКІНЧИТЬСЯ ЛИШЕ БІЛЬШОЮ КОНСОЛІДАЦІЄЮ НАШИХ СИЛ ТА ПОЧУВАНЬ.

В ЦЕЙ ГРІЗНИЙ МОМЕНТ, КОЛИ НАПЕРЕДОДНІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ НА НАС ЛЕЖИТЬ ОБОВЯЗОК ЗАЯВИТИ СВІТОВІ СТАНОВИЩЕ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ ТА ОСТАТОЧНУ МЕТУ ЇЇ ЗМАГАНЬ, ТА КОЛИ НАВІТЬ ЗА ОКЕАНОМ ПРОБУЮТЬ ПЕРЕСЛІДУВАТИ НАС, СТАНЬМО ВСІ ЛАВОЮ ПРОТИ ВОРОГА!! — ВСІ, ХТО ТІЛЬКИ МОЖЕ, СПОВНІМ СВІЙ СВЯТИЙ ОБОВЯЗОК!

ВСІ НА НАЦІОНАЛЬНУ МАНІФЕСТАЦІЮ В НЮ ЙОРКУ!!

Комітет Української Національної Маніфестації.

ЗБРОЯ УКРАЇНЦІВ У НАЙДАВНІШИХ ЧАСАХ

(Продовження).

(2)

Ножа вживали від дуже давніх часів як необхідного вдома, а також як оборонної зброї. Назва походить від слова „низати, пронизувати”. Пізніше з ножа виробився кинжал. До бронзової доби робили кремінні ножі. Ніж носив не лише вояк, але й кожний громадянин, купець для власної оборони за холявою або поясом.

Кия (кола) вживали в княжих часах дуже часто в боях. З кия повстала зчасом булава, як символ власти.

Сокири та топори дуже розповсюднені були колись у війську та купецтві. Ібн-Фолдан бачив у кожного українського купця сокиру. Вістря було каблуковато вигнуте з глибоким вирізом між обухом і вістрям. Деякі сокири мали посередині круглу дірку. Дослідники здогадуються, що в ту дірку вкладали патик, щоби при ударі вістря занадто глибоко не вбивалося в тіло, бо тяжко булоб витягнути вбиту сокиру. Інші дослідники здогадуються, що в дірку був засилений шнурок, щоби випущену на ворога сокиру можна було назад до себе притягнути. Літопис під роком 1216 згадує: „Бі бо у него (Мстислава Мстиславича) топір з поворозою (шнурком) у руці”.

Що в княжій добі в Україні меч був уже дуже розповсюднений, на це маємо докази в чужих письменників, а також із знахідок. Ібн-Фолдан пише, що українські купці мали мечі широкі, хвилясті, французької роботи. Чи справді були це мечі роботи ґерманських франків, тоді напевно сказати; можливо, що були варязького виробу, а письменник хотів зазначити, що не були східнього походження. В договорі князя Ігоря з греками сказано, що „Русь” складала присягу на меч: „Нехрещении Русь (бо були вже тоді і хрещені українці, а ті присягали на хрест) да полагають щити своя і мечі своя і да кленуться о всі, яже суть написана на хароті сей” (на договорі). Про меч говорить князь Володимир Мономах у „Поученію дітям”, а саме, що дикий кабан вирвав йому меч ізза пояса. Вістря меча плоске, в формі шувару, з обох боків гостре. Та були мечі теж лише з одного боку гострі; це щось перехідне між мечем і шаблею. Рукоять меча була ріжна: коротша або довша, кругла або плоска. Рукоять старих українських мечів коротка, оправлена в кістку, дерево або ріг.

Хоч довгі, прості мечі були дуже розповсюднені в Україні в княжій добі, а навіть носили їх усі громадяни, то згодом їх витиснули легкі криві шаблі. Шабля була відома вже в IX. столітті, а в „Слові о полку Ігореві” згадана шабля як „руська” зброя. І меч і шаблю носили при боці, за поясом. Мечі стрічаємо й у піхоти й у купців, а шабель уживала переважно кіннота.

Піхва мечів була деревляна, збита з дощинок, бували піхви і шкіряні, себто шкірою обвивано деревляні боки. Зверху піхва була прикрашена і розмальована орнаментом. У літописах сказано про угорські, руські, лядські шаблі, а в „Слові о полку Ігореві” є дуже поетичний зворот: „Ту ся саблям потручати о шеломи половецкія”.

Шабля взяла верх над мечем тому, що була багато лекша, вигідніша, а сила удару її багато більша, бо вістря шаблі паде скісно до тіла та й вигідніше було нею рубати.

До охорони тіла від ворожих стріл, мечів, уживали кольчуги (або блоні, себто панциря). Голову перед ударами захищали шеломом. Спершу шеломи були стіжковаті, вгорі гостро закінчені, пізніше трохи нижчі ширші, з ріжними додатками та прикрасами. Стіжковаті, гострі шеломи носили дружинники князя Бориса. В 1802 році знайшли над рікою Клязмою шелом, який приписують князеві Ярославові Всеволодовичеві. Той шелом заходив на голову і заслонював череп, чоло аж до брів і вух, долішню частину голови і шию закривала окрема сітка кольчужна. Сітку прикріплювали до обвідки шелому, який в долішній частині мав дірки, спеціяльно для того зроблені. Обвідка мала посередині чола вивещення або вигнуту штабочку, до якої прикріплювали окрему листовку, що йшла згори нинз і закривала ніс (переносиця). Лице було або відкрите, або закрите прилбицею, яку причепляли окремо до шелома. Шелом Ярослава Всеволодовича прикрашений орнаментом. На чоловій частині ціла постать із крилами, мабуть архангел Михаїл, угорі зображене погруддя людини.

Груди та ввесь тулуб охороняла броня або кольчуга. В літописі вжита переважно назва броня. Це була звичайна звіряча шкіра, груба, висушена, обернена шерстю наверх, зішита наче міщок, із отворами на руки. Щоби була відпорніша на удари покривали шкіру малими металевими плитками, уложеними одна на одну, як луска у риби. До панциря належали ще інші частини, що накривали руки „нараменники”, „наголінники” на ноги. Таких зложених панцирів уживали галицько-волинські та литовські князі щойно в XIII. і XIV. столітті під впливом Заходу.

Кольчуга, це сорочка з дротяних, залізних кільцяток, сплетених разом, із короткими рукавами, а сягала майже до колін. І панцир і кольчугу надягали на одежу. Ріжниця між кольчугою і панцирем велика. Кольчуга легенька, можна було її носити без напруги, зате панцир неподатний, тяжкий, кожну частину його треба було звязувати, як зимою так і літом дуже прикрий — а ще до того, як увесь був металевий.

(Докінчення буде).

ЙОГО ПОПИРАЄ РУЗВЕЛТ.

Лоренс Кемп, федеральний прокуратор з Атлянти, в стейті Джорджія, за котрого вибір до конґресу заявився президент Рузвелт, виступаючи рівночасно проти вибору сенатора Волтера Джорджа, котрому президент закидає назадництво.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

БРУКЛИН, Н. Й.

Зо срібного весілля на „Рідну Школу”.

Дня 6. серпня ц. р. Іван і Ксеня Шепули святкували 25-літню річницю свого подружого життя. З тої нагоди їх кревні, куми і знайомі зробили їм несподіванку: влаштували гарну забаву і принесли дарунки. Крім того приготували гарний старокраєвий коровай. При гарній та веселій забаві, співаючи українські пісні та згадуючи старий край, приявні не забули також про потреби старого краю, а саме, про Рідну Школу, яка виховує українські патріотичні молоді покоління. На заклик К. Боднарчука гості зложили на Рідну Школу $7.75, які переслано через Обєднання. Зложили по $1: Шепула, Ковбаський, Маркович, Боднарчук, Блаватник, Томас; по 50 ц.: Зазуля, Соя, Скорни; Сай 25 ц.

Гість.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

З хрестин на народні цілі.

Дня 1. липня ц. р. Йосиф і Марія Ганусей хрестили свого сина Йосифа Евгена в своїм домі в Філядельфії. З цеї нагоди вони запросили до себе багато гостей. При обіді тостмайстер, о. Сильвестер Гладкий, уділював присутнім слова. Бажаючи хрещеникові многих літ, один з приявних гостей, Василь Дубас з Нюарку, Н. Дж., спімнув кількома словами за могилу Українських Січових Стрільців, котра знаходиться в Старій Ропі, а потребує відновлення, та попросив про жертву на ту ціль. Панни Анна Дубас і Анна Багній пішли по жертви і зібрали $13, які переслано через Обєднання на згадану ціль. Зложили по $1: Й. Ганусей, о. С. Гладкий, Анна Багній, Анна Дубас, В. Дубас, М. Дубас, І. Білець, д-р Гарасим, А. Гарасим, Д. Ганусей, Г. Дзік, С. Дубей, І. Багній.

Анна Багній.

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ.

(72)

Віднайшовши сліди хлопців, Тарзан тепер не дармував, а послішав у тому напрямку, в котрому йшли дикуни. Шлях тепер був виразний. Та всетаки він час до часу зупинявся, щоби по ріжних знаках віднайти не тільки напрямок їх дороги, але також відкрити всі ті вчинки, які вони поповнювали на тій дорозі. Бо від тих дикунів Тарзан сподівався всього.

Оглядаючи довкруги місця цеї драми, Тарзан відчитав, що дівчина ця мусіла бути Івонна, що хлопці пробували її врятувати, що дикуни напали на хлопців і зловили одного, а другий утік. Вкінці Тарзан міг відчитати, що цей другий не покидав їх, тільки слідкував за ними і хотів їм помогти. Він відкривав у своїй уяві ці сцени наче найкращий детектив.

Та рівночасно з тим його огорнув ляк. Він знав, яка нерівна була ця боротьба. Той, що був на волі, не міг побороти всіх дикунів. Хто зна, чи він остаточно також не попав у їх руки. А хто зна, чи они ще живуть. Бо дикуни нераз розправляються зо своєю жертвою відразу. Фактично вони приготовлялися вже до останнього акту і в тій ціли будували жертівник.

Івонна дуже добре розуміла, що означає цей жертівник, і з ляку її хололо серце. Вкінці цей жертівник був готовий. Будівничі уступались, а на переднє місце виступив найвищий жрець, Ґолм. Піднісши вгору „святий” ніж, він закликав на дикунів: „А тепер приведіть його сюди! Настав час, щоби принести жертву божкові вогню”. Очі дикунів звернулись до Дика.